

hogy a genitivus gyakran a szintaktikai bizonytalanság jelölésére szolgál előtagként, ezzel fejezve ki a komponensek összetartozását.

A könyvhöz tartozik egy CD is, mely véleményem szerint nagyon hasznos és ötletes, főleg mivel a könnyebb kezelhetőség érdekében Microsoft Excel formátumba konvertálták. A CD tartalmazza a teljes adatbázist a kódokkal és azok feloldásával együtt.

A szerző többször hangsúlyozza, hogy a korábban külön-külön egy-egy nyelvre alkalmazott módszereket ez a mű most egyidejűleg is figyelembe veszi, ebben rejlik részben az újszerűsége. Hogy mennyiben hoz újat, mindenki maga döntheti el. Számos döntéssel lehetne vitatkozni: ez miért maradt ki, az miért nem, itt miért ez és ez a szempont döntött, nem nyomja-e el az adatbázis, gyűjtemény jelleg az elméleti háttérrel, és így tovább... De tény, hogy az adatbázis véges, és megszorításokat kellett hozni, hogy végül valamiféle rendszert lehessen felállítani. Ahogy maga Bogár is írja ezt a 25. oldalon: „Hasonló példákat más szavaknál is lehetne találni, ezek részletes felsorolásától azonban el kell tekinteni, hiszen a végső állapotában 5959 szópárt tartalmazó adatbázis minden egyes hasonló döntésének és a döntés háttérének részletes ismertetése önmagában is több kötetet tenne ki”.

Kijelenthetjük, hogy hatalmas gyűjtőmunkát végzett a szerző. Mindenképp kiváló forrás ez az adatbázis mindenki számára a jövőben, aki az összetett szavakkal szeretne foglalkozni. Jó lenne, ha bekövetkezne, amire Bogár is kitér: be lehetne vonni más finnugor nyelveket is a kontrasztív vizsgálatba. Talán majd épp maga a szerző bővíti ki ezt a gyűjteményt.

ENDRESZ BRIGITTA

Tamotsu Koizumi: Eesti keele sissejuhtus

Tokio, 2008. 270 l.

ISBN 978 4 475 01887 6

Az idegen nyelv hatékony elsajátításának a kulcsa a szorgalom, a kitartás és természetesen a megfelelő nyelvi alapok. Ez utóbbit biztosítja a *Bevezetés az észti nyelvbe* azoknak a japánoknak és akik szeretnének elmélyülni az észti nyelv rejtelseiben, a kiejtéstől, a fokváltakozáson át az egyszerűbb szövegekig. A könyv megjelenése mindenképp öröndetes, mivel még napjainkban is kevés színvonalas nyelvkönyv áll az észtil tanulók rendelkezésére, bár ezen kiadványok száma folyamatosan növekszik. Tamotsu Koizumi könyve kétségkívül hiánypótlónak számít, ugyanis ha végigfutunk a japánoknak készült

észt nyelvkönyvek, szótárak során, sajnos nem számolhatunk bőséges szakirodalommal – erre enged következtetni a bibliográfia is, ahol finn, észt és angol nyelvű könyveket említ. Talán a legfontosabb művek ezen a téren Kazuto Matsumura *Eesti keele grammatika jaapanlastele* 1991-ben Tokióban kiadott közel 400 oldalas tankönyve; valamint az Ilo sönastik sorozatban megjelent japán–észt, észt–japán szójegyzékek, 5000-5000 címszóval (Eesti-jaapani sönastik. Szerk. Nishikado, Akane–Villo, Silvi. Tallinn 2006; Jaapani-eesti. Szerk. Sooneste, Heiki–Nishikado, Akane. Tallinn, 2004; vö még Matsumura, Kazuto: *Esutonia-go syooziten*, Väike eesti-jaapani õppesõnaraamat. Institute for the Study of Languages and Cultures of Asia and Africa, Tokyo University of Foreign Studies, Tokio, 1991).

Amint a könyv címe is sugallja, ez egy kezdőknek szánt kötet, melynek segítségével használója – akár autodidakta módon is – elsajátíthatja az alapvető észt szókincset, megismerkedhet a nyelvtannal és a különböző szituációkhoz kapcsolódó kifejezésekkel, miközben az észt kultúrába is bepillantást nyer.

Egy nyelvkönyv felépítésén mindig megmutatkozik, ha nyelvész kéz alkotta. A táblázatokba és típusokba rendezett kategóriák mégis egyensúlyban maradnak a fejezetek témakörével és egymást kiegészítve szerepelnek, ugyanakkor néhány leckénél a mérleg nyelve eldől a nyelvtan irányába. A japán nyelvű bevezetőt követő első fejezet rövid hangtani összefoglalóként szolgál, melyben a szerző bemutatja az észt hangrendszer és hangjelölés sajátosságait, valamint itt tárgyalja a fokváltakozást is. Ezután természetesen a könyv gerincéül szolgáló huszonöt lecke található, közel 200 oldal terjedelemben. A kötetet a nyelvtani összefoglaló, valamint egy észt–japán szójegyzék zárja.

Az észt nyelv kiejtése című fejezetben a szerző ismerteti az észt ábécét, majd felvázolja az észt magánhangzó-, illetve mássalhangzó-rendszert. Részletesebben kitér a kiejtési sajátosságokra, a diftongusokra, továbbá az egyes hangok lehetséges megfeleltetésére a japán nyelvben. A mássalhangzókat a kiejtés módja szerint osztja fel alcsoportokra. A hangok kvantitásánál még a hagyományos teória szerinti 3 hosszúsági fokot különbözteti meg – szemben több észt leíró munkával, ahol szegmentális és szupraszegmentális szinten különböztetik meg a hosszúsági oppozíciókat.

A kötet lényegét adó huszonöt lecke felépítése megegyezik a „hagyományos” nyelvtanokéval: rövid szövegek, szójegyzék, nyelvtani összefoglaló – kivétel nélkül táblázatok formájában –, majd a témakörnek megfelelő feladatok. A lecek felosztása mind mennyiségét, mind nehézségét tekintve egyenes, amennyire ez megoldható – gondoljunk csak az észt fokváltakozásra, szemben a feltételes mód képzésével.

A leckék grammatikai részei összességében felölelik a teljes észtl nyelvten legfontosabb kategóriáit, ami – tekintetbe véve, hogy 200 oldalról és huszonöt leckéről beszélünk – kissé tömörre sikerült. Nem tartom szerencsés megoldásnak – és ezt a hibát régen gyakorta elkövették a magyar nyelvkönyvekben is –, hogy nem „szórja szét” eléggé a névszóragozás olykor végeláthatatlan táblázatait és az igeragozás számos paradigmáját. A tanuló szükségtelen próba elé állítása, hogy a 10. leckéig átrágja magát az összes eseten, egyes és többes számban, mire az igék terén túllép a jelen idejű, kijelentő módú ragozáson. A 6. lecke sok tekintetben „mélyvíz” a gyanútlan tanulók számára, ugyanis itt egyszerre veszi át az észtl 14 esetragját, illetve azok számos funkcióját. Habár minden esetben hoz példákat, mégis megerőltetőnek vélem, hogy mindezt egy leckén belül tárgyalja, összesen 5 oldal terjedelemben. Úgy gondolom egy ilyen jellegű csoportosítást a finneknek szánt munkákban elfogadhatónak tarthatunk, de más nyelv esetében nem helyénvaló. A grammatikai részekre általában a gazdag példaanyag jellemző, ami szerintem megkönnyíti a tanuló számára a rendszeralkotást és segíti, hogy az elsajátított alapok után analogikusan használhassa fel ismereteit.

A nyelvtani kategóriákat a következő sorrendben veszi át: a létige ragozása, személyes névmás; birtokos névmások és melléknevek; jelen idő; a genitívus és a partitívus használata; névszói esetragok; többes szám; számnevek; sorszámnevek; egyszerű múlt idő; személyes névmások; mutató, kérdő és határozatlan névmások; melléknevek fokozása; összetett múlt idő; felszólító mód; feltételes mód; passivum; *ma*-initívus; *da*-infinitívus; participiumok; a participiumok felépítése. A feladatok célirányosak, a megszerzett ismeretek növekedésével arányosan nehezednek.

A kötetben szereplő szövegek eleinte a jól ismert sémát követik (*Mis see on? See on tool., Kus te olete pärit?*), a későbbiekben ellenben kifejezetten hasznos kifejezésekkel, a mindennapi életben alkalmazható beszédhelyzetekkel, történetekkel dúsítja fel – az általában csak a nyelvkönyvekben megtalálható – mondatszerkezeteket, szövegeket. A témákat két szempontból lehetne jellemezni: hasznosak és változatosak. Egyrészt mert egy kezdőknek szánt nyelvkönyvként tartalmazza az alapvető témákat mint például: Nemzetiségnevek; Észtország földrajzáról és népességéről; Napi teendők; Testrészek; A család; Utazás; Napok, hetek, hónapok; ugyanakkor kedves történeteket is többek között Lydia Koiduláról, Linda Kiviről, és természetesen a Tartui Egyetemről. Az utolsó, 25. lecke egyben rövid szöveggyűjteménynek is tekinthető, ahol többek között az észtl himnusz szövege is szerepel. A kötet végén megtalálhatók az egyes feladatok megoldásai. Ezt követi a nyelvtani összefoglaló, táblázatos formában.

A nyelvkönyvet a bibliográfia, valamint a leckékben használt szavakból összeállított észt–japán szójegyzék zárja, ahol a főneveknél az egyes genitivus és egyes partitivus, az igéknél pedig – melyek szótári alakjaként a megszokottól eltérően a *ma*-infinitivus szerepel – a *da*-infinitivus, az egyes szám első személyű, jelen idejű alak van feltüntetve, illetve a participium perfectum *-nud* és *-tud*. Esetleg célszerű lett volna egy japán–észt szójegyzéket is közzétenni.

A könyv tipográfiáját kifejezetten színvonalasnak találom. A leckék szövegeit keretbe foglalva választja el a szójegyzékektől, magyarázatoktól, ami azért is hasznos, mert egy leckén belül nem a merev példaszövegek, szójegyzék, magyarázatok, feladatok egysége a mérvadó, hanem egymást követő szövegek, nyelvtani táblázatok összefüggő, változatos lánc.

Az *Eesti keele sissejuhtus* leginkább az észt nyelvtan esszenciájaként jellemezhető. A szerző olyannyira erős nyelvtani alapot nyújt a tanulónak, hogy az egyes leckék elsajátítását sokszor csak kiegészítő feladatokkal, magyarázatokkal, szövegekkel tartom megvalósíthatónak. Remélem ennek ellenére – vagy esetleg éppen emiatt – nagy segítségére lesz az észtül tanulni vágyó japánok számára és teljesíti a könyv a célját: bevezeti őket az észt nyelv rejtelseibe.

Sajnáljuk, hogy Koizumi professzor, a japán finnugrisztika jeles művelője és szervezője 2009. december 18-án elhunyt.

TÓTH ANIKÓ NIKOLETT

Tor Tveite: The case of the object in Livonian. A corpus based study

Castrenianumin toimitteita 62.

The Finno-Ugrian Department of Helsinki University, The Finno-Ugrian Society, Helsinki 2004. 179 l.

ISBN 952-5150-73-9, ISSN 0355-0141

A monográfiának a Helsinki Egyetemen 2001-ben készült (MA) diplomamunka az alapja.

1. Bevezetés (Introduction, 9–15). A lív genitivus–partitivus oppozíció a direkt tárgy eseteként összevethető egyes indoeurópai nyelvek nyelvhasználatával: a balti és az orosz accusativus–genitivus oppozícióval. A finnben a lív (észt, vepsze) oppozícióhoz még a (ragtalan) nominativus járul mint a direkt tárgy harmadik lehetősége: a bináris oppozíció tehát partitivusi és nem-partitivusi tárgy. (A finnben a személyes névmásoknak és a kérdő névmásnak külön tárgyesete van.) Az észt nyelvtanok nem használják az accusativus terminust, helyette teljes és részleges tárgyról írnak, amely csak megnevezésében